

St. Belangenbehartiging Bewoners en Ondernemers Oud Zuid
P/a: Saffierstraat 8a hs
1074 GR Amsterdam
betr: esdoorn 1e Sweelinckstraat 23

Amsterdam, 8 februari 2010

Geachte leden van de Stichting-

Op uw verzoek is d.d. 27.01.2010 gekeken naar de kwaliteit van de esdoorn in de achtertuin van 1e Sweelinckstraat 23 te Amsterdam. Stadsdeel Amsterdam Oud Zuid is voornemens een kapvergunning te verlenen voor de boom. Uw vraag is of dit noodzakelijk is, en of een eventuele herplant mogelijk is. De relevante stukken zijn hiervoor doorgenomen¹.

1. BESCHRIJVING BOOM

Het betreft een esdoorn (*Acer pseudoplatanus*) met een stamomtrek van 110 cm, een hoogte van ruim 12 m en een kroond doorsnede van ca. 8 m (zie foto). De conditie van de boom is goed. De structuur is matig². De boom staat enigszins scheef naar het noorden, en leunt op de dakrand van een recent verhoogde/vergrote aanbouw. De esdoorn is niet zichtbaar vanaf de openbare weg. Desondanks is de boom wel van beeldbepalend belang. Het is een van de weinige grotere bomen in het blok (ook aldus de boomveiligheidsdeskundige van het stadsdeel).

Standplaats

De boom staat tegen de erfgrens met 2^e Jan Steenstraat aan, de zuidzijde van de tuin, in de open grond. De van oorsprong ca. 30 m² grote tuin bevat nog zo'n 5 m² onbebouwde grond.

¹ (1) Tekst gepubliceerde kapaanvraag 17.12.2009. (2) Conceptbesluit kapaanvraag 60-1343 07.01.2010. (3) Brief stadsdeel met 'Voornemen weigering snoeivergunning etc.' kapaanvraag 60-1343, ongedateerd. (4) Bevindingenrapport boomveiligheidsdeskundige, opgemaakt door de externe boomadviseur van de gemeente Amsterdam, stadsdeel Oud Zuid, dhr. M.J. Hoogendoorn (26.11.2009).

² De *conditie* van een boom is de gezondheidstoestand op een bepaald moment (tijdsafhankelijk). Onder *structuur* wordt hier de kroonvorm verstaan, en de mechanische kwaliteit van kroon, stam en stamvoet.

2. ARGUMENTEN STADSDEEL OM DE BOOM TE LATEN KAPPEN

Het hoofdargument van het stadsdeel is, dat de boom kiepgevaarlijk is. Dat is te zien of te vermoeden uit de niet geheel verticale toppen, het leunen tegen de dakrand en de waarschijnlijke graafwerkzaamheden aan de trekzijde van de boom, waarbij wortelbeschadiging opgetreden kan zijn.

Hieronder een reactie op de argumenten. Achter de citaten staat tussen haakjes het nummer van het betrokken document, zoals aangegeven in noot 1.

2.1 Actief kiepproces

'De boom is opgegroeid vanaf de erfgrans en daarna schuin gezakt in de richting van de aanbouw' (4). Volgens de door het stadsdeel ingehuurd deskundige (Hoogendoorn) staan de uiterste eindtoppen niet zuiver verticaal. Hij noemt het *aannemelijk* (cursivering VvA) dat er sprake is van een actief kiepproces. De boom 'levert daardoor gevaar op voor personen en/of goederen' (1).

Citaat: 'Uit onderzoek is gebleken dat er een duidelijk actief kiepproces gaande is bij de boom en dat dit kiepproces niet verminderd kan worden middels een snoei.' - 'Bij verder uitgroeien zal de boom zodanig veel schade aan de uitbouw toebrengen, waardoor er een risico bestaat voor instorting' (3).

Reactie:

De boom is van nature scheef gegroeid wegens lichtgebrek aan de huizenzijde, en daarna iets gezakt richting aanbouw, waar hij nu op leunt. Ongeveer vier jaar geleden is de dakrand bij het vergroten van de aanbouw aangepast aan de stam van de boom (uitsparing in dakrand), maar na ca. 4 jaar drukt/leunt de boom inderdaad onmiskenbaar tegen deze rand.

Dat de uiterste eindtoppen niet zuiver verticaal staan is mijns inziens niet duidelijk waarneembaar. Hieruit blijkt dat de boom weliswaar tegen de aanbouw aanleunt, maar dat de zakking minimaal is ten opzichte van zijn eerdere stabiele stand.

2.2 Wellicht wortelschade aan trekzijde

'Aan de trekzijde zijn werkzaamheden uitgevoerd, die *wellicht* (cursivering VvA) tot wortelschade hebben geleid (4).

Reactie:

Direct aan de zuidzijde van de stamvoet, de trekzijde, zijn in de aangrenzende tuin inderdaad werkzaamheden uitgevoerd. Circa een jaar geleden is deze tuin opgehoogd met ca. 25 cm zand en betegeld. Afgezien van een doorgezaagde wortel van ca. 3,5 cm doorsnede die parallel aan de erfgrans groeide en niet van groot belang is voor de standvastigheid, zijn geen afgezaagde wortels aangetroffen. Vermoedelijk is het oude maaiveld gewoon opgehoogd met het zand en betegeld. Er lijkt geen reden om wortels door te zagen als er flink opgehoogd wordt.

De ophoging zelf is wel een probleem. Hierdoor ontstaat een reële kans op zuurstofgebrek bij dit (essentiële) deel van de beworteling aan de trekzijde. Dit kan versterkt worden door een bodemverdichting, die kan hebben plaatsgevonden ten behoeve van een strak gelegde betegeling.

3. CONCLUSIE

-De tekst van de kapaanvraag is stelliger dan de tekst in het onderzoeksrapport van de externe boomdeskundige Hoogendoorn.

-De boom leunt inderdaad op de dakrand, en is iets gezakt, maar 'een gevaar voor de omgeving' is de boom niet echt. De kans dat hij omvalt is niet groot, daar de dakrand de boom als stut dient. Mocht de boom van de rand 'afrollen' door bijvoorbeeld een extreme windbelasting, dan valt hij enkel in een tuin en schuren zijn takken tegen de achtergevel van de blinde muur die deze tuin afsluit.

Omdat er wel een zeker risico is dat de boom gaat wringen tegen de dakrand door zijn gewicht en hoogte, wordt een kroonreductie aanbevolen. Overigens staat de boom op een zeer luwe plek, afgeschermd aan de zuidwestzijde door de bebouwing.

-De boomveiligheidsdeskundige stelt, dat de boom contact maakt met de aanbouw en dat dat niet met snoei op te lossen is (4). Dat moet echter de praktijk uitwijzen: de boom kan eventueel 'terugveren' (kleine kans), maar de krachten op de dakrand, die tegen de boom is aangebouwd, worden in ieder geval sterk verminderd.

-De boom zal in de toekomst na de hieronder voorgestelde snoei mijns inziens eerder afsterven door het zuurstofgebrek bij zijn trekwortels (wortelsterfte), dan door een windworp.

4. ADVIES

-Voorgesteld wordt de kroon te verlagen met ca. 5 m. De breedte kan zoveel mogelijk gehandhaafd blijven, zodat het bladoppervlakte maximaal met 35% gereduceerd wordt. Deze snoei zal elke drie jaar herhaald moeten worden (terugzetten op de snoeiplekken van drie jaar eerder, of lager indien hiervoor aanleiding is). De boom kan dan nog enige tijd gehandhaafd blijven, afhankelijk van het effect van de ophoging.

-Indien de opgehoogde tuin binnen zeer korte tijd weer wordt verlaagd tot het oude maaiveld, kan de schade door zuurstofgebrek wellicht beperkt blijven. Een andere optie is om beluchtingsmatten op het oude maaiveld aan te brengen. Deze dienen in contact te blijven met de buitenlucht nadat op deze matten de tuin opnieuw wordt opgehoogd. Door de combinatie van kroonreductie met een betere doorwortelbare ruimte aan de achterzijde heeft de boom de mogelijkheid zich weer beter in de grond te verankeren. En langer te leven.

-Herplant op deze beperkte locatie is wel mogelijk, en ook wenselijk, met een boom van de eerste grootte met een smalblijvende kroon, als bijvoorbeeld *Quercus robur* 'Fastigiata Koster' of een fastigiata Ginkgo, *Ginkgo biloba* 'Fastigiata'. De wortels kunnen ook profiteren van de buurtuinen.

Erop vertrouwend u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd,
groet ik u vriendelijk:

Mw. drs. V.G. van Amerongen
European Tree Technician

Bijlage: foto

De esdoorn, gezien vanuit het oosten.

Groen verdwijnt in de Pijp

Het groen in de binnentuinen in de Pijp verdwijnt langzamerhand. (Foto: Fotonova)

ECHO 10-2-2010

'In 2002 stonden er twintig bomen die in de weg staan. GORDANA TODOROVIC

OUD-ZUID – Steeds meer bomen verdwijnen in de Pijp en daar komt ook geen groen voor terug. Een doorn in het oog van de Vereniging Zuid- en Pijpbelangen. Met name in de binnentuinen is het slecht gesteld met de groenvoorziening. Nu is er een kapvoornemen voor een ruim zestig jaar oude, gezonde esdoorn in een binnentuin aan de Eerste Sweelinckstraat. De partij is daar mordicus tegen en is een petitie gestart die ze aan het stadsdeel gaan aanbieden.

men in onze binnentuin, nu nog maar drie.' Aan het woord is Anna Borovski. Zij woont al ruim dertig jaar aan de Tweede Jan Steenstraat 5 op twee hoog en heeft met eigen ogen gezien wat er gebeurd is in de afgelopen decennia. 'In de loop der jaren is er steeds meer groen verdwenen in de achtertuinen. Zo is er veel illegale bebouwing, bijvoorbeeld door horecagelegeheid Tapas. Die heeft de hele tuin volgebouwd: deze was eerst 30 m2, nu nog maar 5 m2. Het groen in de buurt verdwijnt. Bewoners pikken grond en daarmee verdwijnen

Nu dreigt de esdoorn aan de Eerste Sweelinckstraat het slachtoffer te worden. Bovendien gaat het vaak om illegale bijgebouwtjes. Het stadsdeel keurt dit allemaal goed want de grond levert erfpacht op. Hier moet iets aan gebeuren', zegt Borovski ferm. De bebouwing van de binnentuinen is niet het enige wat de Vereniging Zuid- en Pijpbelangen dwars zit. Eén van haar speerpunten is op te komen voor de leefbaarheid en het behoud van bestaand groen in de buurt. 'Bomen zijn hierbij essentieel', vertelt Henk van der

Kleij van de partij. 'Het stadsdeel heeft een herplantingsplicht, maar daar komt in de praktijk weinig van terecht. Niemand controleert dat, dus verdwijnt er steeds meer groen. We zien ook geen bewijs dat er herplant wordt. Eeuwenoude bomen verdwijnen op deze manier.' De Vereniging Zuid- en Pijpbelangen grijpt elke mogelijkheid aan om het groen in de buurt te behouden. 'We hebben zelfs minister Verburg over deze kwestie aangeschreven, maar daar nooit iets op gehoord. Het feit is dat volgens de rijksnorm 75m2 aan groen in de directe woonomgeving van bewoners moet staan. Het stadsdeel voldoet daar niet aan. De Pijp heeft nauwelijks groen. Terwijl er juist behoefte is aan meer volwaardig groen, herplant van extra bomen en herstel van de tuinen', aldus Van der Kleij. De partij gaat het stadsdeel scherp in de gaten houden de komende tijd. 'Op basis van Europese regelgeving is er

sinds kort de wet dwangsom. Als bepaalde overheidsbeschikkingen te lang uitblijven, kunnen we ze dwingen te betalen om zo toch de regels na te leven.'

Het stadsdeel zegt in een reactie: 'Waar een boom gekapt gaat worden, doet het stadsdeel haar uiterste best zich aan de herplantingsplicht te houden. Daarvoor moet echter wel de situatie geschikt zijn. In het geval van de Eerste Sweelinckstraat 23, kan er niet aan die plicht worden voldaan omdat de tuin daarvoor te klein is. Het stadsdeel hecht veel waarde aan bomen en dus aan het behoud en de bescherming daarvan. In Oud-Zuid staat de ruimtelijke ontwikkeling echter nooit stil. Dat bomen daarbij soms een belemmering zijn, is onvermijdelijk. De beleidsuitgangspunten bomen geven behalve richtlijnen voor de bescherming van bomen ook kaders voor het zo goed mogelijk inpassen van bomen bij ruimtelijke ontwikkelingen.'

